

Барладим В.М.,

аспірант Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, Київ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Аналізуючи структуру освіти України, можна виділити такі важливі компоненти: загальна середня освіта, вища освіта, позашкільна освіта (або неформальна) та інші [2]. На сьогодні, позашкільна та неформальна освіта залишається мало досліджуваною сферою. Зазначимо, що позашкільна освіта – це сукупність знань, умінь та навичок, що отримують вихованці, учні і слухачі в позашкільних навчальних закладах у час, вільний від навчання в загальноосвітніх та інших навчальних закладах. Позашкільна (або неформальна) освіта та виховання є структурною частиною освіти та однією з складових системи безперервної освіти. Навчально-виховний процес в умовах неформальної освіти спрямовуються на розвиток здібностей, талантів дітей, учнівської та студентської молоді, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні [3]. Законом України «Про позашкільну освіту» передбачено, що позашкільні (неформальні) освітні послуги надаються навчальними закладами, сім'єю, трудовими колективами, громадськими організаціями, товариствами, фондами. Навчально-виховний процес у позашкільній освіті ґрунтуються на принципі добровільності вибору типів закладів, видів діяльності.

Також, слід звернути увагу, що важливість неформальної освіти підтверджується рекомендаціями Асамблеї Ради Європи (2000 року) «Про неформальну освіту» [5]. Де стверджується, що неформальна освіта – є частиною неперервного навчання для адаптації у постійно змінюваному інформаційному середовищі. Крім того, дисципліна «Педагогіка вільного часу» є інваріантною складовою навчальних планів бакалаврської та магістерської програми всіх без виключення ВНЗ країн – учасників Болонського процесу. Отже, проблема інформаційної підтримки неформальної освіти дітей та молоді має важливе соціальне значення для українського суспільства, оскільки пов'язано з організацією і способом проведення вільного часу громадян.

На сьогодні, в світі не існує єдиного підходу до визначення неформальної освіти. Так, автором [6] стверджується, що поняття неформальної освіти є широким у визначенні і оскільки «те, що визначає неформальну освіту, є розмаїттям форм, які вона може запропонувати у відповідь на різноманітні вимоги і потреби різних людей або груп». Більш повне визначення неформальної освіти надають Кумбс П. та Ахмед М.: «неформальною освітою є будь-яка організована систематична освітня діяльність, що проводиться поза

межами формальної системи для забезпечення обраними (визначеними) видами навчання окремих підгруп населення, як дорослих, так і дітей» [7].

На основі аналізу державних та закордонних досліджень, а також основі вивчення законодавчої бази нами було сформульовано поняття «неформальна освіта», застосовуючи системний та процесуальний підходи: неформальна освіта – це система установ, закладів, громадських організацій, об'єднань які задовольняють пізнавальні потреби громадян, не видаючи при цьому диплом державного зразка; неформальна освіта – це процес освітнього розвитку громадян в умовах позашкільних закладів, громадських організацій, товариств, об'єднань інституцій що не видають диплом або сертифікат державного зразка. До того ж, неформальна освіта охоплює позашкільну, самоосвіту та ін формальну освіту. Тоді, інформаційна підтримка неформальної освіти – система обміну інформацією про освітні заходи та їх підготовку і результативність за допомогою інформаційно комунікаційних технологій.

Здійснюючи пошук ефективних сучасних технологій та методик неформальної освіти дослідники пропонують використовувати компетентнісний підхід, як такий, що забезпечує високу її якість. Для подальшої роботи беремо за основу таке твердження: компетентнісний підхід у неформальній освіті базується на спрямованості мети, завдань, змісту, форм та методів на розвиток особистісних умінь. При цьому компетентність – це особистісна характеристика людини, яка повноцінно реалізує себе у житті, володіючи відповідними знаннями, вміннями, навичками, досвідом та культурою [1].

Однією з компетентностей неформальної освіти є – соціальна, яка передбачає формування активної життєвої позиції, готовність до конкурентної боротьби на ринку праці, потребу ініціативно включатися в систему нових економічних відносин; обумовлює прояв та розвиток важливих людських якостей і здібностей особистості – ставлення до праці, оволодіння соціальним досвідом; характеризує взаємодію людини з соціумом; як сукупна характеристика громадянської зрілості професіонала виступає одночасно як соціальна дієздатність – вміння передбачати наслідки своїх дій, робити правильний вибір під час їх виконання, дотримуватися балансу загальних та особистих інтересів.

Плануючи констатувальний етап нашого дослідження, ми поставили за мету – проаналізувати стан інформаційної підтримки неформальної освіти дітей та молоді із застосуванням інформаційно комунікаційних технологій. Експеримент проводився серед керівників та членів різних дитячих та молодіжних організацій та охоплював 328 осіб, його результати свідчать про те, що інформаційна підтримка неформальної освіти дітей та молоді є недостатньо ефективною. Зокрема, всі організації, що приймали участь в експерименті, мають свої сайти. Але інформацію про проведення заходів за допомогою сайту організації

отримують лише 4 % дітей та молоді й 29 % керівників та лідерів. За допомогою електронної пошти – 4 % дітей та молоді й 41 % керівників та лідерів. За допомогою мобільних пристроїв – 50 % дітей та молоді й 59 % керівників та лідерів. Через соціальні мережі – 16 % дітей та молоді й 18 % керівників та лідерів. До того ж, на сайтах громадських організацій не своєчасно оновлюється інформація, та не завжди відповідає потребам учасників. Цікаво, що більшість учасників експерименту відмітила важливість ІКТ у повсякденному житті (серед основних були названі мережа Інтернет, скайп, мобільні засоби). А також, більшість дітей використовує для спілкування з іншими членами організації та друзями соціальні мережі (найпопулярніша – «В контакте») і скайп. Результати спостережень свідчать про те, що члени неформальних об'єднань активно використовують різноманітні мобільні засоби задля спілкування з друзями під час походів та інших заходів.

В результаті проведеного дослідження, можна зробити такі висновки: доцільно провести спеціальну підготовку керівників та лідерів громадських організацій, об'єднань, закладів спрямовану на формування в учасників громадських організацій ІК та медіа компетентностей [4]; керівники позашкільних навчальних закладів, дитячих та молодіжних організацій мають враховувати популярність серед молоді та підлітків соціальних мереж і створювати відповідні сторінки. Також, враховуючи легкість в управлінні групами у соціальних мережах, можна покласти обов'язки щодо створення і наповнення сторінки, організації, тієї чи іншої зустрічі, експрес опитування та інше на членів колективу. Завдяки наявному у підлітків інтересу до участі соціальних мережах; створенні більш демократичної атмосфери спілкування; прийнятті на себе частини відповідальності за наповнення сторінки та організації заходів тощо; швидкому зворотньому зв'язку між членами соціальної мережі створюються додаткові позитивні умови для розвитку соціальних компетентностей підлітків.

Список використаних джерел

1. Биковська О. Розвиток позашкільної освіти в Україні: теоретико-методичні аспекти. /Биковська О.// Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 5. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, 2009. – 198с.
2. Закон України «Про освіту» (чинний, поточна редакція від 01.01.2013р.) [Електронний ресурс] Режим доступу – <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про позашкільну освіту» (чинний, поточна редакція від 05.12.2012р.) [Електронний ресурс] Режим доступу – <http://zakon4.rada.gov.ua>
4. Лещенко М.П., Тимчук Л.І. Розвиток інформаційно-комунікаційних і медіа компетентностей учителів у міжнародному педагогічному просторі / Лещенко М.П., Тимчук

Л.І.// Інформаційні технології і засоби навчання, 6 (38). стор. 13-28. [Електронний ресурс]
Режим доступу – <http://journal.iitta.gov.ua>

5. Рада Європи. Парламентська асамблея. Рекомендація 1437 (2000) “Про неформальну освіту”// [Електронне ресурс] Режим доступу: <http://www.coe.kiev.ua/docs/pase.htm>

6. Hamadahe A. Non-formal education. A definition of the concept and some examples. UNESCO Prospects – quarterly review of education. - 1991. -Vol.21-№1.-P.111-124

7. Coombs P., Ahmed M. Attacking Rural Poverty: How non-formal education can help. Baltimore: John Hokins University Press.-1974.-P.292